

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ג.

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"י פ"י מהל' אשות
ה' לו סמוך עשין מת
טו"ע א"ע ס"ד ק"ד סעי'
ג:

א) יבמות ז: ק"י גיטין לג.
ב) דב"ב תר"ח מ"ח;
ג) ג' לט"ו ב' לקמן ה"ו;
ד) ו"ע מ"ח ב"ב מ"ח:

גליון הש"ס

נב' ואפקעיניהו רבנן. ע"י
תשובת רשב"א ס"י אלף
קס"ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ת"ד"ה וסב"ה דל"ט
וב"י פ"ר"ת ל"ב ו"ו.
ע"י מ"ה י"ב ע"א ת"ד"ה
ז"ע ו"ו:

וימנין דלא אנים. והוי גיטא: וסברה. דלמא אנים ואינו גט
ומדלא להינשא: וימנינא. וכשיבא ויאמר נאנסתי נמצא גט בטול
וזניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא**
הוי גיטא. שמננינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב)
ולנערה לא תעשה דבר: **כל המקדש.**

כל המקדש אשה על דעת שהניגו
חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה
שהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים
ויהיו בטולים לפי דברי חכמים על
ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה**
רבנן לקידושין. כשיבא גט כזה
אמריהם: **טינה.** למימר אפקעתא
כדקדיש בכספא דנימא גט זה עוקר
הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן:
קדיש צביאה מאי. אפקעתא מעיקרא
איכא. צביאה על ידי גט כשר אע"פ
שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת
הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר
אסורו מכאן ולהבא אבל זה שאינו
גט מן התורה ואתה מכשירו מפני
דעתו שזו שקידשה על דעת
חכמים ושיבטלו על פי חכמים לריך
אתה לומר שמעיקרן לא היו קידושין
ואי קדיש צביאה ואתה עוקר
קידושין למפרע מה תהא על ציאתו:
שויה רבנן לבעילתו. למפרע על
ידי גט שהוא מדבריהם בעילת זנות
וזה כח לנשות כן שהרי הוא מלה
צפן. שמעתי כל רבותי מפרשים
דקדיש בכספא דקידושין דרבנן יניחו
ואי אפשר לומר כן חזק דגזירה
שהי' היא קימה קימה משדה עפרון
(קידושין דף ג.) וכל הלמד מגזירה
שהי' כמו שכתוב מפורש הוא לכל
דבר ועוד אי דרבנן יניחו היאך
סוקלין על ידו ומציאין חולין לעזרה
על שגגתו וסוף סוף כי קא משניין
שויה רבנן לבעילתו צביעה זנות
על כרחך לריך אתה לפרש כמו
שפירשתי שהקידושין נעקרין מעיקרן
ולא מכאן ולהבא. והמפרש לומר שויה
רבנן לכל מקדשי צביאה צביעה
זנות טעם גמור הוא ובה להמיר
אשת איש המתקדשת צביאה בלא גט
מן הטעם הזה ולא מננינו זאת בהלמוד:
וכן לענין גיטין. אלפיכך קאי דטענין
טענת אונס בתנאי הגט להפקיעו:
שצחי דינין קצועין כלל יום. כלומר
שקציעות כל הימים שזה: **והא צעין**

זימנין דלא אנים וסברה דאנים ומיענגא
ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי
גיטא זימנין דאנים ואמרה לא אנים ואולא
ומינסבא ונמצא גט בטול ובניה ממזרים ומי
איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט ומשום
צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש
לעלמא אין ב' כל דמקדש אדעתא דרבנן
מקדש ו' ואפקעיניהו רבנן לקידושי מיניה אמר
ליה רבינא ר'ב אשי תינח קדיש בכספא
קדיש בביאה מאי איכא למימר שוויה רבנן
לבעילתו בעילת זנות איכא דאמרי אמר
ר'בא וכן לענין גיטין אלמא קסבר ר'בא יש
אונס בגיטין מיתבי הרי זה גיטין אם לא
באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת
בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא
דאינו גט הא חלה הרי זה גט לעולם אימא
לך חלה נמי אינו גט והיא גופה קמ"ל דאין
גט לאחר מיתה אין גט לאחר מיתה הא
תנא ליה רישא דלמא לאפוקי מדברותינו
ת"ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים
עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש
הרי זה גט מאי לאו הוא דהדין לחלה לא
מת דוקא דלא ניחא ליה התפול קמי יבם
ת"ש מדהוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן
ועד שלשים יום ליהוי גיטא אחא בסוף
תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו
דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה
מתאי אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי
ליה לאתנווי ולא אתני איהו הוא דאפסיד
אנפשיה אמר ר'ב שמואל בר יצחק לא שנו
אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין
קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם
תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום
אשה נשאת בכל יום קודם תקנת עזרא מאי
דהוה הוה הכי קאמר "אי איכא בתי דינין
דקבועין האידינא כקודם תקנת עזרא אשה
נשאת בכל יום הא בעינן שקדו דמריה ליה
מאי

שקדו. שיהא תורה כסעודה שלשה ימים: דמריה ליה. אם טרח לפני
השבת ומיקן יורכי סעודה כוסה צאחד צבצת או צבני צבצת:

דאיתיליד בה כו' אמר ר'בא אונס דלא שכיח הוא ומייתי ר'בא סיעתא מהא דאכלו ארי אינו גט אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס
לר'בא והכא קאמר ר'בא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא ואור"י דג' ענייני אונס
הן דאונס דלא שכיח כלל כההיא דמי שחזו אפי' ללישנא קמא דר'בא דהכא יש אונס דלא שייך התם לתקן משום לנעות ומשום
פרוצות דלעולם לא סברי לנעות דנפל עליו הצית או שהיפשו נחש כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא
שכיח שיעשה כן ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מנר'א אפילו לאיכא דאמרי אין אונס דאיבעי ליה לאתנווי אבל אונס דשכיח ולא שכיח כהא
פליגי תרי לישני דר'בא והלכתא בלישנא קמא דר'בא כדפירשנו: **שבתי דינין קבועים בב"ב יום.** וא"ת וכי מיקן עזרא שלא יהו צחי
דינין קבועים בכל יום אלף צ' ובה' בל'ד ועוד קשה דאמרינן צבצת (ד' קטו: ושם) מי שיש לו זכות אצות יקח צ' ובה' וכי קודם תקנת
עזרא לא היו מקיין כל עיקר ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכל יום אלף כשהיו לרייך לשום דין היו יושבין בכל יום ויום
ועזרא מיקן שהיו קבועין צ' ובה' וכל הרוצה לדון יבא וידון והי' יכולין להקץ בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים ור"י מירך
שלא היו קבועים תחלה אלף בעיר אחת ועזרא מיקן בכל עיר ועיר צ' ובה': **אשה נשאת בב"ב יום.** קשה לרשב"א אמאי נשאת בכל
יום תהא כאלמנה ותינשא בה' ומיבעל צבשי לפי שנאמר צו צרכה לאדם וי"ל למשום צרכה לא היו קבועים יום כדפירשית לעיל ובאלמנה
נמי לא קצבו שמיבעל צבשי משום צרכה גרידא אלף משום שקדו שיהא שמה עמה ג' ימים כדאמר לקמן (דף ה.) ובתולה דלא שייך
ההוא טעמא דליכא למימר משכים לאומנתו והולך לו לפי שיש בה שבעת ימי המשמה הלכך משום צרכה גרידא לא היו קבועים יום:
אי איכא בתי דינין בו'. נראה לר"י דמכל מקום אין נשאת צבשי דהא אין דנין צבצת ועתה נוהגין לישא אף צבשי משום דאין צ"ד
קצועין ואם יש לו טענת צתולין יכול לקבול צבצת צבני שלשה כמו בשאר ימות השבוע ועוד לפירוש הקונטרס דוקא צימיהם
קצבו יום הנישואין משום שעל ידי כך יתצבר הדבר ויצאו עדים מתוך שמתאספים העם לצ"ד ואין שייך לומר עכשיו כך:

וסברה דאנים. ומן הדין לית לן למיחש דלמא אנים הוא
דרוצין לא אנים ולהכי קרי לכו לנעות שמחמירם על
עלמא אע"ג דמני לאנסובי א' וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא
אנים אלף ואמרה דלא אנים פ"י אפילו כשינא הקול דאנים אמרה
דלא אנים או אפילו כשתדע היא
עלמא דאנים ואחרים לא ידעו ואם
תאמר מת תוך י"ב חודש נמי היא
גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת
וסברה דמת ומיענגא ויתבה ויש
לומר דמיתה קלא אית לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן
אומריים צענת קידושין
כדת משה וישראל:
ואפקעיניהו רבנן לקידושין
מיניה. צריש

השולח (גיטין לג.) פירשתי:
תינח דקדיש בכספא. דהפקר
צ"ד היה הפקר והווי מעות
מתנה וממילא יהו כל צעילותיו זנות
קדיש צביאה מאי איכא למימר איך
יפקיעו צביאה של קידושין ואפי' למ"ד
צהאשה ר'בא (יבמות פט: ושם) ליש כח
לחכמים לעקור דבר מן התורה
היינו כגון דליכא עזירה כההיא
דהאשה ר'בא דהדר לטיבולא אבל
היכא דליכא עזירה דמקודשת היא
צביאה מאי איכא למימר ומשני
שויה רבנן צעילותיו צעילת זנות
ואין כאן קידושין א):

איכא דאמרי אמר ר'בא וכן
לענין גיטין. פסק ר"ת
כלישנא קמא דאין אונס צביטין
והציה ראייה מדקאמר סתמא הש"ס
צריש השולח (גיטין לג.) ושם גבי ההוא
דאמר אי לא נסיבנא עד תלתין יומין
ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס
אין אונס צביטין וכן נראה דלחיצה
דליכא דאמרי הווי פירכי מכל זני
דמייתי סיעתא ללישנא קמא ולא
סמכינן אשינויי דחיקי וקשה לר"י
דמסיק צפרק מי שחזו (שם ע"ג.) ושם
דצין דאמר הרי זה גיטין אם מתי
מחולי זה צין אם אמר אם לא אעמוד
מחולי זה ונפל עליו הצית או נכחו
נחש או אכלו ארי דלא הוי גט
אלמא דיש אונס צביטין וליכא למימר
דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר
דלא הוי גט אלף משום דצין אם
מתי מחולי זה צין אם לא אעמוד

משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נכחו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נכחו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נכחו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי

מוסף רש"י
כל דמקדש אדעתא
דרבנן מקדש. תולה
צענת חכמים, דהא כדת
משה וישראל קאמר (יבמות
צ') להיות קדושין חלו
כדת משה וישראל שהניגו
חכמי ישראל, והרי הם
אמרו שפיקשו כל קדושין
צביטראל על ידי גט כהא,
הלכך פקיעו שעל מת
כן קדישה (גיטין לג.).
תינח דקדיש בכספא
איכא למימר אפקעיניהו
לקידושין גט דצבתייהו
ואמרו ליהו מעות למפרע
מתנה, וממילא פקיעו שהרי
שקדשו על מת כן
קדיש (שם, ובע"ז יבמות
צ'). וק"ל: או: דהפקר צ"ד
הפקר גבי ממון וכאלו,
קדישה בגזל ובחמת דמיא,
דלא הווי קידושין (רשב"י
ב"ב סח.). קדיש בביאה
מאי איכא למימר. מאי
אפקעתא איכא למימר,
האי צביאה מאי שויה
(יבמות צ') דקיימא לן
בקידושין (ד'.) מי יקח
איש אשה ובעלה, דאשה
מתקדשת נמי צביאה מאי
אפקעתא איכא למימר צהא
צביאה (גיטין לג.). שוויה
רבנן לבעילתו בעילת
זנות. למפרע על ידי גט
זה, ולפקיעו שם קידושין
מיניה, ויש צפן כח לך,
שהרי שקדשו על מתה
חזק דתם קדיש (גיטין לג.)
כיון דבדעתה דרבנן מה
ורבנן אמרו דכי יהיב לה
גט כי האי מבטל צביאה
דמיהו צעילת זנות. וא"ת
לדמי מיהו קדיש בכספא,
דאמרי כסף דרבנן,
קדיש צביאה דקידושין
דמדאורייתא מינו מאי
איכא למימר, וטענת גדול
הוא צבנן דקידושי כסף
דאורייתא מינו ומגזירה
שהו דקדיה קימה משדה
עפרון גמר לה במסכת
קידושין (ב.) וג"ש צבני
למריה וכל י"ג מדות, וא"י
קידושי כסף מדרבנן מי
קטלינן נפשא עלייהו, דבעל
ארוסה כפקילה, ועוד מאי
שייחא דשני שוויה רבנן
ס', הא קשיא ליה היכי
מזו רבנן לאפקועי מדי
דאורייתא ומשני ליה שוויה
רבנן, הא נמי אפקעתא
היא (יבמות צ') ובע"ז
בארוכה גיטין לג. ורשב"י
ב"ב סח.).